

Bruxelles, 22.2.2018
COM(2018) 78 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU

**pe 2017 privind punerea în aplicare a asistenței financiare acordate țărilor și teritoriilor
de peste mări în cadrul celui de al 11-lea Fond european de dezvoltare**

Introducere

Decizia de asociere peste mări¹ stabilește cadrul juridic pentru relațiile dintre țările și teritoriile de peste mări² (TTPM), statele membre de care sunt legate acestea și Uniunea Europeană. În temeiul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene³ (TFUE), scopul Deciziei de asociere peste mări este de a sprijini dezvoltarea durabilă a TTPM și de a promova valorile Uniunii în întreaga lume.

Sprijinul financiar pentru TTPM este furnizat în principal prin intermediul Fondului european de dezvoltare (FED), o sumă de 364,5 milioane EUR fiind alocată în cadrul celui de al 11-lea FED pentru perioada de programare 2014-2020⁴.

În conformitate cu articolul 91 din Decizia de asociere peste mări, prezentul raport subliniază progresele realizate în ceea ce privește punerea în aplicare a resurselor alocate TTPM în cadrul celui de al 11-lea FED pentru anul 2017.

Resursele financiare în cadrul celui de al 11-lea FED - TTPM

Resursele puse la dispoziția TTPM în cadrul celui de al 11-lea FED se împart în următoarele alocări, în temeiul anexei II la Decizia de asociere peste mări:

- 229,5 milioane EUR pentru alocări teritoriale (bilaterale);
- 100 de milioane EUR pentru cooperarea și integrarea regională;
- 21,5 milioane EUR pentru finanțarea ajutorului umanitar și de urgență sau a asistenței în caz de fluctuații ale veniturilor din exporturi;
- 5 milioane EUR pentru finanțarea subvențiilor la dobândă și asistența tehnică acordată prin intermediul Facilității BEI pentru investiții a TTPM;
- 8,5 milioane EUR pentru studii și asistență tehnică în conformitate cu articolul 81 din Decizia de asociere peste mări.

În conformitate cu criteriile stabilite în Decizia de asociere peste mări, **șaisprezece TTPM sunt considerate eligibile pentru o alocare teritorială în cadrul celui de al 11-lea FED⁵**. Ar trebui menționat faptul că Groenlanda este finanțată direct de la bugetul general al UE pe baza „Deciziei privind Groenlanda”⁶.

Cele patru programe regionale vizează să stimuleze cooperarea între TTPM din aceeași regiune care au în comun un set similar de provocări și de priorități. Acțiunile finanțate în cadrul alocării regionale sprijină elaborarea și punerea în aplicare a unor programe și proiecte

¹ Decizia 2013/755/UE a Consiliului privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Uniunea Europeană.

² Țările și teritoriile de peste mări ale UE sunt Groenlanda, Noua Caledonie și teritoriile dependente, Polinezia Franceză, Teritoriile Australe și Antarctice Franceze, Insulele Wallis și Futuna, Saint Pierre și Miquelon, Saint-Barthélemy, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Anguilla, Insulele Cayman, Insulele Falkland, Georgia de Sud și Insulele Sandwich de Sud, Monserrat, Pitcairn, Sfânta Elena și teritoriile dependente (denumite în prezent Sfânta Elena, Ascension și Tristan da Cunha), Teritoriile Antarctice Britanice, Teritoriile Britanice din Oceanul Indian, Insulele Turks și Caicos, Insulele Virgine Britanice, Bermuda.

³ Partea a patra din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (C 326/47 din 26.10.2012).

⁴ L210/1, 6.8.2013 - Acordul intern între reprezentanții guvernelor statelor membre ale Uniunii Europene, reuniți în cadrul Consiliului, privind finanțarea ajutoarelor Uniunii Europene în baza cadrului financiar multianual pentru perioada 2014-2020, în conformitate cu Acordul de parteneriat ACP-UE, și privind alocarea de asistență financiară pentru țările și teritoriile de peste mări cărora li se aplică partea a patra din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

⁵ Anexa 1 la prezentul raport conține lista indicativă a alocărilor teritoriale și regionale individuale.

⁶ Decizia 2014/137/UE a Consiliului privind relațiile dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Groenlanda și Regatul Danemarcei, pe de altă parte, alocă pentru cooperarea dintre Uniune și Groenlanda într-un domeniu de interes comun suma de 217,8 milioane EUR pentru perioada 2014-2020.

regionale cuprinzătoare, în vederea abordării acestor provocări. Se încurajează în mod activ parteneriatele cu alte surse de finanțare, inclusiv cu alte instrumente financiare ale Uniunii Europene, prin intermediul cooperării cu țările învecinate din Africa, zona Caraibilor și Pacific (ACP) și/sau cu țări terțe, precum și cu regiunile ultraperiferice ale UE.

Procesul de programare pentru cel de al 11-lea FED - TTPM

Decizia de asociere peste mări⁷ instituie **un proces de programare care este specific TTPM**. Spre deosebire de grupul statelor din Africa, zona Caraibilor și Pacific (ACP), programarea nu se bazează pe programe indicative naționale, ci este organizată în jurul **elaborării unui document de programare, care are două componente: a) strategia de răspuns a UE (partea A) și b) documentul de acțiune (partea B)**.

Se adoptă numai **o decizie formală a Comisiei** pentru aprobarea fiecărui document de programare al TTPM, care cuprinde atât orientările strategice, cât și conceperea programului detaliat. Aceasta înseamnă că un document de programare nu poate fi adoptat înainte de elaborarea și convenirea în mod formal a strategiei și a unui document de acțiune. **Sprrijinul bugetar** reprezintă modalitatea preferată de punere în aplicare pentru alocările teritoriale în TTPM.

TTPM rămân principalele responsabile de elaborarea documentelor de programare, inclusiv în ceea ce privește stabilirea priorităților pe care se bazează strategiile lor și asigurarea consultării locale necesare. La cererea TTPM, s-a pus la dispoziție asistență tehnică pentru sprijinirea TTPM în procesul de programare, în conformitate cu articolul 81 din Decizia de asociere peste mări.

TTPM au beneficiat de orientări specifice, menite să vină în sprijinul diverselor aspecte ale procesului de programare pentru perioada 2014-2020:

s-au elaborat **instrucțiuni de programare** detaliate, destinate în mod specific TTPM, care au servit drept bază pentru orientarea țărilor și teritoriilor. Aceste orientări includ atât linii directoare, cât și modele dedicate referitoare la diferitele etape ale elaborării documentului de programare;

orientările privind sprijinul bugetar al UE (anexa 10), revizuite în septembrie 2017, includ linii directoare specifice, mai flexibile, privind aprobarea și gestionarea operațiunilor de sprijin bugetar în TTPM, precum și în alte state insulare mici în curs de dezvoltare (SIDS);

în vederea promovării cooperării dintre TTPM, statele ACP/vecine și regiunile ultraperiferice, s-a elaborat o **notă de orientare** pentru a se facilita și a se încuraja proiectele comune finanțate din FED și din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR).

Pentru alocările teritoriale, sprijinul bugetar a fost propus de către majoritatea TTPM ca modalitate de punere în aplicare și, în mai multe cazuri, acesta reprezintă o evoluție pozitivă în raport cu modalitatea de organizare a proiectului utilizată anterior, în special pentru Curaçao, Polinezia Franceză, Sint Eustatius și Wallis și Futuna. Sprijinul bugetar oferă, de fapt, o modalitate eficientă de abordare a provocărilor și amenințărilor transversale, pe termen lung și structurale.

⁷ Partea a patra a Deciziei de asociere peste mări.

Situația în 2017

a) Uragane în regiunea Caraibilor

În septembrie 2017, două uragane de categoria 5, Irma și Maria, au afectat mai multe țări și teritorii de peste mări din zona Caraibilor, antrenând vânturi care pun viața în pericol (300 km/h), marea provocate de furtună și precipitații abundente, generând pagube de amploare care au afectat locuințe și infrastructura de bază. Cel mai grav afectate TTPM au fost Anguilla, Sint Maarten și Insulele Turks și Caicos, Saint-Barthélemy și Insulele Virgine Britanice. De asemenea, Montserrat, Saba și Sint Eustatius au suferit pagube.

În urma uraganelor, mai multe reuniuni au fost organizate de Comisia Europeană, TTPM afectate și statele membre de care sunt legate acestea, pentru a comunica fără întârziere toate informațiile relevante cu privire la ajutorul de urgență/umanitar.

Direcția Generală Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene (DG ECHO) a furnizat imediat ajutor de urgență **Insulelor Turks și Caicos** (60 000 EUR) și **Sint Maarten** (80 000 EUR) prin intermediul unui program regional organizat împreună cu Organizația Panamericană a Sănătății (PAHO). Intervențiile se axează pe mici lucrări de reabilitare a **infrastructurilor de sănătate** afectate, pentru restabilirea serviciilor de imediată necesitate, pentru asigurarea accesului la apă sigură în unitățile medicale și pentru supravegherea epidemiologică a comunităților vulnerabile.

În plus, Țările de Jos au activat Mecanismul european de protecție civilă pentru Sint Maarten, pentru evacuarea aeriană din Sint Maarten, precum și pentru plata costurilor de transport ale unei nave neerlandeze care a adus asistență în natură în Sint Maarten, inclusiv autoturisme, camioane și utilaje grele.

Direcția Generală Cooperare Internațională și Dezvoltare a cooperat în mod activ cu autoritățile pentru a se asigura că programele teritoriale și regionale ale celui de al 11-lea FED sunt ajustate pentru a aborda situația după uraganul Irma în TTPM și pentru a le sprijini în eforturile lor de a deveni mai reziliente. În acest sens, în cadrul eforturilor umanitare, au fost efectuate imediat plăți în valoare de **3,6 milioane EUR** și **4 milioane EUR** prin intermediul programelor de sprijin bugetar ale celui de al 11-lea FED pentru sectoarele educației din **Anguilla și Insulele Turks și Caicos**.

În plus, o nouă componentă orizontală privind reziliența va fi adăugată **în programul regional Caraibi din cadrul celui de al 11-lea FED pentru a sprijini consolidarea rezilienței pe termen lung în TTPM, în conformitate cu Consensul european privind dezvoltarea, care subliniază angajamentul de a consolida reziliența.**

În ceea ce privește o eventuală mobilizare a rezervei B nealocate (21,5 milioane EUR) în cadrul celui de al 11-lea FED, Direcția Generală Cooperare Internațională și Dezvoltare evaluează solicitările transmise de cele mai afectate TTPM. În acest sens, un pachet indicativ de 5 milioane EUR a fost rezervat ca parte a pachetului de 60,5 milioane EUR angajat de comisarul UE pentru cooperare internațională și dezvoltare, în numele Uniunii Europene, pentru a sprijini eforturile de reconstrucție în teritoriile și țările afectate, în cadrul unei conferințe la nivel înalt a donatorilor, care a avut loc la New York, la 21 noiembrie 2017.

b) Consultările întreprinse

De la începutul exercițiului de programare, în decembrie 2013, Comisia Europeană a sprijinit în mod activ TTPM pe parcursul întregului proces de programare prin finanțarea și/sau facilitarea organizării de seminare, ateliere și conferințe specifice în cadrul cărora s-a putut reflecta asupra priorităților și obiectivelor comune. Aceste schimburi au fost numeroase și deosebit de fructuoase pe parcursul întregului an 2017.

Pe baza rezultatelor diferitelor întâlniri consultative din 2016, săptămâna celui de al 15-lea Forum TTPM-UE (22-26 februarie 2017) a reprezentat ocazia perfectă pentru ca TTPM să se reunească la nivel regional și să avanseze în procesul de programare, permițând TTPM din zona Caraibilor și Pacific să înregistreze progrese și, respectiv, să finalizeze etapa de identificare pentru programele lor regionale.

Ulterior, **seminarul regional din 2-3 aprilie 2017 și atelierul din cadrul seminarului pentru TTPM din Pacific⁸, care au avut loc în perioada 24-27 octombrie la Nouméa, au permis finalizarea etapei de formulare. În cadrul seminarului, s-a acordat o atenție deosebită definirii posibilităților sinergii între programul regional ACP și progresele ulterioare privind integrarea regională, pe de o parte, și cooperarea cu statele ACP învecinate, pe de altă parte.**

În ceea ce privește **programul regional Caraibi, atelierul regional** care a avut loc la sfârșitul lunii noiembrie 2017 în Bonaire a contribuit la realizarea de progrese constructive în etapa de formulare, în urma uraganelor care au afectat regiunea. Atelierul a permis nu numai adăugarea unei noi componente orizontale privind reziliența, ci și înregistrarea de progrese în ceea ce privește alegerea partenerului însărcinat cu punerea în aplicare și repartizarea orientativă a bugetului pentru fiecare componentă.

Schimburi fructuoase au avut loc și între TTPM și serviciile Comisiei Europene cu privire la programul tematic intra-TTPM. În special, **grupul de lucru al parteneriatului din domeniul mediului și al schimbărilor climatice, întrunit în iulie 2017**, a contribuit la înregistrarea unor progrese suplimentare în ceea ce privește programarea **componentei asociate schimbărilor climatice din cadrul programului tematic al celui de al 11-lea FED. Această reuniune a avut la bază și a completat rezultatele grupului de lucru al parteneriatului din domeniul mediului și al schimbărilor climatice** care s-a întrunit în iulie 2016 pentru a discuta *cealaltă componentă* a pachetului tematic, **energia durabilă**.

TTPM și Uniunea Europeană și-au reafirmat, de asemenea, angajamentul ferm cu privire la energia din surse regenerabile cu ocazia celui de al **3-lea Summit al miniștrilor din domeniul energiei și al atelierului privind energia marină**, care au avut loc la Bruxelles, în perioada 6-7 decembrie 2017⁹.

În plus, reflecțiile asupra priorităților strategice comune au avansat prin intermediul dialogurilor purtate în cadrul asociației înființate în temeiul Deciziei de asociere peste mări. **La nivel tehnic, în anul 2017 s-au organizat patru reuniuni tripartite între Comisie, reprezentanții TTPM și statele membre de care sunt legate acestea**, care au constituit o oportunitate de dialog între Comisie, TTPM și reprezentanții statelor membre, precum și o oportunitate de monitorizare a progreselor, a punerii în aplicare și a programării resurselor în cadrul celui de al 11-lea FED.

La nivel politic, în cadrul celui de al **15-lea Forum TTPM-UE din februarie 2017** – bazat pe concluziile celui de al 14-lea Forum TTPM-UE din 2016 – UE, TTPM și statele membre de care sunt legate acestea și-au reafirmat angajamentul ferm cu privire la consolidarea rezilienței și a sustenabilității pentru identificarea de soluții durabile la provocările complexe și comune, cum ar fi schimbările climatice, reducerea riscurilor de dezastre și energia din surse regenerabile, și au recunoscut importanța cooperării regionale, contribuind astfel în mod direct la programele tematice și regionale.

⁸ Noua Caledonie, Wallis și Futuna, Polinezia Franceză și Pitcairn.

⁹ Aceste evenimente au fost finanțate în baza Facilității de cooperare tehnică din cadrul celui de al 11-lea FED și, respectiv, în baza Facilității de asistență tehnică a UE pentru energia durabilă.

În sfârșit, **reuniunile trilaterale** între Comisie, ordonatorii de credite teritoriale/regionali pentru TTPM și statele membre de care sunt legate TTPM, organizate în marja celui de al 15-lea Forum TTPM-UE, au oferit ocazia de a discuta și de a aborda eventuale aspecte legate de programarea și punerea în aplicare a resurselor financiare, precum și de a planifica în mod concret următoarele etape cu fiecare TTPM și la nivel regional.

c) **Programele teritoriale și regionale ale celui de al 11-lea FED**

Datorită angajamentului comun al tuturor părților vizate, s-au înregistrat realizări semnificative în ceea ce privește programarea resurselor în cadrul celui de al 11-lea FED în 2016 și 2017.

Anii 2016 și 2017 au însemnat **mobilizarea totală a asistenței tehnice** acordate în sprijinul ordonatorilor de credite teritoriale și regionale în cadrul procesului de programare, în conformitate cu articolul 81 din Decizia de asociere peste mări. Până la sfârșitul anului 2017, s-au realizat contracte sau studii de asistență tehnică, vizând definirea strategiilor sectoriale ale TTPM sau stabilirea eligibilității TTPM pentru sprijin bugetar, în valoare totală de 3,64 milioane EUR, finanțate prin Facilitățile de cooperare tehnică I și II din cadrul celui de al 11-lea FED.

La nivel teritorial, au fost aprobate **toate strategiile de răspuns ale UE** (cu excepția insulelor Curaçao și Sint Maarten), în timp ce **Sfânta Elena** a finalizat etapa de identificare în al doilea trimestru din 2017 și a încheiat etapa de formulare în decembrie 2017.

Pe lângă documentele de programare pentru **Saint Pierre și Miquelon**, care fuseseră semnate în toamna anului 2016, cele cinci documente de programare pentru **Noua Caledonie, Insulele Turks și Caicos, Saba, Sint Eustatius și Anguilla** au fost semnate cu comisarul Neven Mimica în cadrul celui de al 15-lea Forum TTPM-UE, care a avut loc în Aruba, în februarie 2017.

Mai mult, la sfârșitul anului au fost adoptate alte patru documente de programare pentru **Insulele Falkland, Pitcairn, Wallis și Futuna și Polinezia Franceză**. În plus, în decembrie 2017 a fost lansată procedura de adoptare a documentului de programare pentru **Montserrat**, iar adoptarea acestuia este prevăzută pentru a doua săptămână a lunii ianuarie 2018.

Din punct de vedere financiar, acest demers reprezintă aproape 75 % din resursele totale de finanțare teritorială.

La nivel regional, astfel cum se indică mai sus, **programul regional Pacific** este primul program regional pentru care s-a încheiat etapa de formulare, iar în **programul regional Caraibi** s-a finalizat cu succes etapa de identificare.

În privința acestuia din urmă, trebuie remarcat faptul că, astfel cum s-a menționat în secțiunea de mai sus, după trecerea uraganelor Irma și Maria prin bazinul Caraibilor, TTPM au convenit, în cadrul atelierului organizat în Bonaire, în noiembrie 2017, să reducă sfera de aplicare a componentei energetice, redirecționând, în același timp, aproximativ 20 de milioane EUR pentru consolidarea rezilienței.

În ceea ce privește **programul regional Oceanul Indian și programul regional intra-TTPM**, etapa de identificare este în curs.

În sfârșit, în 2017 s-a finalizat, de asemenea, exercițiul de programare pentru **măsurile de sprijin destinate asocierii TTPM (OCTA) din cadrul celui de al 11-lea FED**, cu o sumă totală de 1,1 milioane EUR pentru perioada 2018-2019. Aceste măsuri vor sprijini funcționarea OCTA ca instituție care garantează un forum pentru o relație de lucru eficace cu

UE și sprijină interesele colective ale membrilor săi în mai multe domenii de interes comun în cadrul asocierii UE-TTPM.

Prin urmare, pe baza progreselor realizate în 2016, anul 2017 a fost un an crucial pentru parteneriatul UE-TTPM, determinând o accelerare semnificativă a exercițiului de programare al celui de al 11-lea FED în ceea ce privește alocările regionale, printre altele, printr-o coordonare sporită, și o finalizare aproape completă a programării pachetelor teritoriale.

d) Punerea în aplicare a celui de al 11-lea FED

Punerea în aplicare a programelor de reformă a performanței sectoarelor din cadrul celui de al 11-lea FED pentru Saint Pierre și Miquelon, Noua Caledonie, Anguilla, Saba, Sint Eustatius și Insulele Turks și Caicos este în prezent în desfășurare și pe drumul cel bun, iar acordul de finanțare pentru Insulele Falkland a fost semnat la 4 decembrie 2017. În acest context, s-a acordat o atenție deosebită dialogului cu TTPM partener.

Mai precis, în iunie 2017, Comisia a plătit cu succes a doua tranșă de 6 milioane EUR către **Saint Pierre și Miquelon**, care, împreună cu plata sumei de 7 milioane EUR în 2016, reprezintă aproape 50 % din execuția pachetului total de 26,35 milioane EUR în sprijinul turismului durabil și al sectorului serviciilor maritime. Acesta este, printre altele, rezultatul unui dialog politic constructiv între Saint Pierre și Miquelon și Comisia Europeană, care a început în octombrie 2016 și a continuat în 2017 la nivel tehnic.

Pe lângă plata primelor tranșe pentru programele de sprijin bugetar ale celui de al 11-lea FED pentru **Insulele Turks și Caicos** (4 milioane EUR) și **Anguilla** (3,6 milioane EUR), ca parte a efortului imediat în vederea oferirii unui răspuns rapid în urma uraganelor Irma și Maria, menționat în secțiunea de mai sus, prima tranșă de 5,76 milioane EUR în cadrul celui de al 11-lea FED a fost plătită în decembrie 2017 către **Noua Caledonie**, în sprijinul sectorului de ocupare a forței de muncă și de tranziție profesională din această țară. În acest sens, dialogul politic cu guvernul Noii Caledonii, desfășurat în mod regulat pe tot parcursul anului 2017, a permis abordarea priorităților importante, în special în ceea ce privește politica în domeniul ocupării forței de muncă și punerea în aplicare a acesteia.

În cele din urmă, progrese satisfăcătoare s-au înregistrat, de asemenea, în punerea în aplicare a strategiei pentru sectorul energetic din **Saba**, pentru care prima tranșă stabilită în cadrul celui de al 11-lea FED, în valoare de 1,9 milioane EUR, a fost plătită în totalitate în decembrie 2017.

Banca Europeană de Investiții (BEI)

În cadrul Facilității pentru investiții a TTPM, din pachetul de 5 milioane EUR oferit prin cel de al 11-lea FED pentru finanțarea subvențiilor la rata dobânzii și a asistenței tehnice pentru TTPM, gestionată de BEI, s-a utilizat suma de 25 500 EUR pentru o subvenție la rata dobânzii aferentă unei operațiuni în Tahiti (Polinezia Franceză), în urma anulării sumei restante din împrumut.

În cadrul Facilității pentru investiții a TTPM, în cursul anului 2017 au fost semnate două noi operațiuni: o linie de credit cu Banque Caledonienne d'Investissement, pentru suma de 20 de milioane EUR, destinată finanțării parțiale a unor proiecte desfășurate de întreprinderi private și de entități din sectorul public din Noua Caledonie. Din împrumutul-cadru oferit de Caribbean Development Bank, care vizează acordarea de împrumuturi pentru atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea și reziliența la acestea, suma de 3,8 milioane EUR a fost alocată pentru TTPM.

Decizia de asociere peste mări are în vedere, de asemenea, o finanțare suplimentară (de până la 100 de milioane EUR în perioada 2014-2020) furnizată de BEI, din resursele sale proprii¹⁰.

În cadrul pachetului financiar „Resurse proprii” al TTPM, BEI a încheiat un acord de împrumut cu Noua Caledonie în 2015, acordând un împrumut pentru investiții în valoare de 20 de milioane EUR pentru construcția unui nou spital care urmează să devină spitalul principal pentru întreaga regiune, înlocuind patru spitale existente. Proiectul se desfășoară în strânsă colaborare cu Agenția Franceză de Dezvoltare (*Agence Française de Développement*). În urma finalizării procesului de ratificare a acordului de garantare de către toate statele membre, împrumutul a fost plătit integral la 1 septembrie 2016.

Perspectivă de viitor

Anul 2018 va fi extrem de important pentru finalizarea eficientă de către TTPM a exercițiului de programare pentru programele regionale, acordându-se o atenție deosebită creării de sinergie prin intermediul unor schimburi mai numeroase și îmbunătățite atât între TTPM, cât și între TTPM, statele ACP și regiunile ultraperiferice.

În același timp, Comisia Europeană va continua să sprijine TTPM afectate de uraganele Irma și Maria în eforturile lor de reconstrucție și colaborează îndeaproape cu acestea pentru a le satisface cât mai bine nevoile.

Într-o notă mai generală, anul care urmează va fi, de asemenea, esențial pentru dezvoltarea în continuare a reflecțiilor cu privire la cooperarea financiară a UE cu TTPM în lumina rezultatelor discuțiilor din cadrul celui de al 16-lea Forum TTPM-UE, precum și a viitoarei evaluări a impactului pentru următoarele instrumente de finanțare externă post-2020 și pentru propunerile legislative corespunzătoare.

¹⁰ O rezervă de trei proiecte în valoare totală de aproximativ 80 de milioane EUR a fost constituită în sectorul energiei din surse regenerabile și în sectorul TIC.